

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ШЛЯХИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗВО ПЕДАГОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

*Іван Каплун,
керівник виробничої практики*

Процес практичної підготовки ЗВО, незважаючи на майже два роки відкритої військової російської агресії, почав носити відносно стабільний характер, особливо на територіях значно віддалених від лінії зіткнення. Зміст цієї відносно стабільності полягає в тому, що вироблені певні алгоритми дій в тій чи іншій ситуації, розроблені як загальні так і локальні нормативні документи які в значній мірі регламентують навчальну та виробничу поведінку всіх учасників освітнього процесу, включаючи і процес практичної підготовки. Внесені певні доповнення в робочі програми практик, чітко визначений перелік завдань зважаючи на можливий формат проходження практики, є певні напрацювання і стосовно практик для студентів, що тимчасово перебувають за межами України.

Під час адаптації змісту програм практик було враховано низку рекомендацій МОНУ щодо впровадження змішаного навчання у закладах вищої освіти [1]. Наведемо декілька з них.

1. Під час адаптації завдань практик здійснено структурування змісту, за цього їх обсяг не зменшений. Це дозволило: самостійно опанувати посильний обсяг матеріалу здобувачами вищої освіти; перевірити ступінь розуміння основних понять; дати можливість спільного обговорення дискусійних питань, практичного застосування; створити підґрунтя й мотивацію для розгляду складніших і проблемних завдань. Кожне завдання, що входить до програми практики, має безпосередній зв'язок із запланованими результатами навчання.

2. У зміст завдань практики в умовах дистанційного навчання включено обов'язковий аналіз та вивчення можливостей онлайн-сервісів, які можуть бути використані для проведення занять різних типів у дистанційному режимі. Такі завдання дозволяють здобувачам освіти визначити базові інструменти та платформу для проходження першого етапу практики, а згодом виробити чіткий алгоритм дій, обрати найбільш зручні і ефективні засоби в подальшому.

3. Окремо розглядається інструментарій дистанційної освіти: цифрові інструменти роботи з відео, онлайн-дошки, практика та інструменти формувального оцінювання, інтерактивні сервіси миттєвого опитування, об'єкти цифрової творчості учнів тощо. Здобувачам освіти пропонується здійснити власний вибір щодо використання даних інструментів під час проходження практики.

4. Керівниками практики наголошується важливість комунікативної взаємодії між учасниками освітнього процесу, адже від рівня комунікації залежить його ефективність, і дистанційне навчання тут не виняток. Взаємодія в дистанційному навчанні відбувається в межах штучно створеного

комунікативного простору. Комунікативний простір передбачає сформовану ситуацію взаємодії, в якій є місце, час та взаємне бажання для спілкування, спрямовані на досягнення цілей процесу навчання. За умов дистанційного навчання цей процес складніший, він породжений необхідністю спільної діяльності, сприйняття та розуміння інших у віртуальному просторі. В цьому контексті здобувачам освіти пропонується розробити план проведення виховних годин, батьківських зборів із застосуванням дистанційних технологій.

5. При проходженні практики звертають увагу здобувачів освіти на те, що модель дистанційного навчання учнів в умовах запровадження воєнного стану повинна бути більш гнучкою, спонукати учнів до самостійності, враховувати: індивідуальні та вікові потреби дітей, етику електронної взаємодії, захист інтересів учнів, етичні питання родинних і соціальних стосунків. На цьому етапі альтернативним завданням може бути розробка здобувачами освіти комплексу методик для дослідження особистісних якостей особистості учнів: комунікативності, стресостійкості, здатності до саморегуляції та саморефлексії тощо.

6. Здобувачам освіти наголошують на необхідності надання учням можливості постійного доступу до матеріалів уроків. Це можуть бути відеоуроки, статті, підручники, посилання на сайти, відповіді на типові питання, інструкції щодо виконання вправ і завдань, інструкції щодо користування онлайн-інструментами. Вкрай бажано, щоб усі матеріали курсу були зібрані в одному місці, зазвичай на онлайн-платформі. Здобувачам освіти пропонується, як одне із завдань, розробити сторінку уроку, наприклад, на платформі Google Classroom.

7. Обсяги завдань практики відповідають можливостям виконання їх студентами, особливо самостійно. Студентам-практикантам надається можливість брати активну участь в дискусіях як під час відеоконференцій, організованих керівником практики, так і в чаті або на форумі (для тих студентів, яким комфортніше висловлюватись письмово).

8. На прикінцевому етапі проходження практики здобувачам освіти пропонується розробити уроки з використанням розглянутого інструментарію дистанційного навчання.

9. Кінцевим завданням практики є оформлення матеріалів практики та звіту, а також представлення результатів проходження практики під час роботи підсумкової звітної конференції.

Адаптація завдань практичної підготовки здобувачів вищої освіти педагогічних спеціальностей до умов запровадження воєнного стану є важливим завданням, яке постає перед науково-педагогічними працівниками закладів освіти. Адже, незважаючи на запровадження воєнного стану на території України, мета освітньої галузі залишається незмінною і полягає у неперервній якісній підготовці здобувачів вищої освіти, виховання стійкого інтересу до професії вчителя, виробленні творчого підходу до педагогічної діяльності.

Не зважаючи на виклики, що мали та мають місце в системі сучасної організації практичної підготовки в освітньому процесі, кожен заклад вищої освіти неодмінно працює над шляхами її подальших трансформацій та оптимізаційних змін.

На думку проф. Онищенко Н.П. у сучасних умовах розвитку освітньої галузі змінюється бачення способів організації безперервності педагогічної практики, виникає необхідність забезпечення тісної взаємодії всіх учасників освітнього процесу в її проведенні – закладу загальної середньої освіти, закладу вищої освіти й громадськості. Також постає проблема розвитку суб'єктності учасників навчально-виховного процесу в системі взаємин «студент – викладач, методист», що визначає рівність сторін, взаємну доброзичливість і повагу, їх партнерство і співпрацю. Реалізація педагогічної підтримки суб'єкт-суб'єктної взаємодії майбутніх учителів у процесі педагогічної практики можлива за умови вдосконалення шляхів її проведення: збільшення тривалості практики підготовки майбутніх учителів під патронатом досвідчених наставників; запровадження у процес професійної підготовки дуальної форми навчання; наближення професійної підготовки майбутніх учителів до реальних умов майбутньої педагогічної діяльності на основі активного застосування контекстного навчання; удосконалення програмно-методичного складника професійної підготовки майбутніх учителів; посилення зв'язків між вищою й середньою школами і роботодавцями у процесі проходження практики; активізація виробничої практики і зарахування її результатів під час державної атестації випускників; запровадження проходження практики студентами бакалаврату в одному освітньому закладі. Перспективою подальших розвідок може бути дослідження проблем вивчення зарубіжного досвіду модернізації практичної підготовки студентів у закладах вищої освіти [2].

Список використаних джерел

1. Ільницька К.С., Миколайко В.В., Особливості практичної підготовки здобувачів ВО педагогічних спеціальностей в умовах воєнного стану. // Збірник тез доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції «Підготовка майбутніх учителів фізики, хімії, біології та природничих наук в контексті вимог Нової української школи», Тернопіль, 26-27 травня 2022 року. С.95-98.

2. Онищенко Н.П. Основні шляхи модернізації практичної підготовки студентів у закладах вищої освіти. // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. Класичний приватний університет. Запоріжжя. 2021 р., № 74, Т. 3 С.55-60.